

การสร้างสรรคการแสดงผลเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ของอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ณัฐภา นาฏยนาวิณ^{*} มณสิวี ศรีราชเลา ยุทธนา อัมระรงค์

อัครวิทย์ เรืองรอง และกุลสิรินทร์ อภิรัตน์วรเดช

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

^{*}Corresponding author: Nathabha.na@o365.bsru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์และงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และเพื่อสร้างสรรค์การแสดงผลที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และการแสดงที่เกี่ยวข้อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสำรวจเอกสาร พื้นที่แบบสัมภาษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ แบบสังเกตสภาพชุมชนและวิถีทัศน์ และการสนทนากลุ่มผู้รู้ภาคีรัฐ ภาคชุมชน และผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ผลการวิจัยมีดังนี้ 1. ข้อมูลด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า อัตลักษณ์ของชุมชนเมืองโบราณอุ้มทองมีความเชื่อมโยงกับอารยธรรมทวารวดี 2. การสร้างสรรค์การแสดงผลที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรีสามารถจำแนกได้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) บทการแสดง กล่าวถึง อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี 2) การคัดเลือกนักแสดง มีทักษะการปฏิบัติทางด้านการแสดง มีความสามารถในการร้องเพลงอีแซว 3) การออกแบบลีลาการแสดง นำเสนอลีลาตามรูปแบบนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย 4) การออกแบบเสียง ประพันธ์คำร้องเพลงอีแซวในการเกริ่นนำเข้าสู่เรื่องราว และใช้เสียงแคนเป็นทำนองหลักในการดำเนินเรื่องตามอารมณ์ความรู้สึก 5) การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง นำเสนอผ่านแนวคิดสัญลักษณ์วิทยา สื่อสารได้หลายรูปแบบ 6) การออกแบบเครื่องแต่งกายที่ช่วยนำเสนอสัญลักษณ์ที่ปรากฏในการแสดง และเป็นเครื่องแต่งกายตามวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งรูปแบบการสร้างสรรค์การแสดงผลนี้สามารถเป็นต้นแบบการสร้างสรรค์การแสดงผลเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนของจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทยได้

คำสำคัญ : 1. การสร้างสรรค์การแสดงผล 2. อัตลักษณ์ 3. วัฒนธรรม 4. อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

The creation of a performance for promoting the cultural identity of U-Thong District, Suphanburi Province

Nathabha Nathayanawin*, Manutsawee Srirachlao, Yutthana Amrarong,
Akhawit Ruengrong and Kulsirin Aphiratvoradej
*Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University,
Bangkok 10600, Thailand*

*Corresponding author: Nathabha.na@o365.bsru.ac.th

Abstract

This research is a creative and qualitative research of which objectives are to study and collect information about the cultural identity of U-Thong District, Suphanburi Province, and to create a performance which promotes the cultural identity of the district. Research explores the concepts, theories, and related performances. The research instruments include a document survey, area, ethnic group interview form, community observation form, video and focus group discussion with public sector experts, community sector, general informant. The data were analyzed and synthesized. The findings are as follows: 1. For the information about the cultural identity of U-Thong District, Suphanburi Province, it is found that the identity of U-Thong Ancient City is in connection with Dvaravati Civilization. 2. It is found that the creation of a performance for promoting the cultural identity of U-Thong District, Suphanburi Province, can be divided into six components. The first component is performance script which presents the cultural identity of U-Thong District, Suphanburi Province. The second component is the casting process. Performers who have performance skills, and ability to sing E-Saew songs will be chosen. The third component is choreography. Movements were designed and presented through a mixture of Thai and contemporary performances. The fourth one is sound design, including the composition of E-Saew songs as the introduction to the story and the sound of Khene (a Lao mouth organ) as the main melody telling the story following different feelings and emotions. The fifth component is about props. They will be designed and presented through the concept of semiology which can be communicated in different ways. Finally, costume design is the last component. This conveys a sign appearing in the performance and wearing dresses of each ethnic group. The future development guideline would be adapting the creation of a performance which is the result of the research to be a model for promoting the cultural identity of other provinces in Thailand.

Keywords: 1. Performance creation 2. Identity 3. Culture 4. U-Thong District, Suphanburi Province

บทนำ

จังหวัดสุพรรณบุรี หรือ “อุทงเมืองโบราณ ต้นกำเนิดประวัติศาสตร์ อารยธรรมสุวรรณภูมิ” ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบลอุทง อำเภอกุ่งทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เนื้อที่ 38.16 ตารางกิโลเมตร มีหลักฐานทางโบราณคดีที่สันนิษฐานว่าเคยเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรทวารวดี และเป็นศูนย์กลางของดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ก่อนจะหลอมรวมเป็นชาติไทยในปัจจุบัน โดยเมืองโบราณอุทงมีคูน้ำ และคันดินล้อมรอบ ตั้งอยู่ริมลำน้ำจะเข้สามพันตำบลอุทง อำเภอกุ่งทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีผังเมืองเป็นรูปวงรีทอดตัวไปตามแนวทิศตะวันออกเฉียงเหนือไปทางตะวันตกเฉียงใต้ มีขนาดความกว้างประมาณ 1 กิโลเมตร และยาวประมาณ 2 กิโลเมตร มีระดับความสูงของพื้นที่ตัวเมือง จากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 6 เมตร การศึกษาทางโบราณคดีเท่าที่ผ่านมามีรายงานว่า เมืองโบราณอุทงมีมนุษย์อยู่อาศัยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อประมาณ 2,500 ปี มาแล้ว โดยได้พบหลักฐานประเภทขวานหินขัด ลูกปัด ภาชนะดินเผา เหล็กในสำหรับปั้นด้าย ขวานสำริด ฆ้องวง หอก และเครื่องมือเครื่องใช้โลหะอื่น ๆ อีกมากมาย ชุมชนในสมัยนี้เป็นชุมชนในสังคมเกษตรกรรม จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ชุมชนโบราณในบริเวณเมืองอุทงสามารถพัฒนาสภาพสังคม เศรษฐกิจและการท่องเที่ยว (DASTA, Suphaburi Province, 2017) คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้ความเห็นชอบประกาศให้เมืองโบราณอุทงเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2555 โดยมีองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือ อพท. เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนแม่บทและการปฏิบัติการ โดยการแปลงทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาเพื่อสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นจากแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และเป็นการเชิญชวนให้เกิดกระแสเศรษฐกิจสร้างสรรค์แพร่ขยายในวงกว้าง (DASTA, Suphaburi Province, 2017).

ผู้วิจัยในฐานะคณะทำงานภายใต้โครงการวิจัยทำทายไทยและโครงการวิจัยตอบสนองนโยบายเป้าหมายของรัฐบาลตามระเบียบวาระแห่งชาติ ปี 2560 กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อพัฒนาพื้นที่ภายใต้กรอบการวิจัยเพื่อยกระดับรายได้เศรษฐกิจชุมชน อำเภอกุ่งทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ลงสำรวจข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยเข้าพบ นายชนพพล ส่งเสริม นายอำเภอ และผู้นำตำบลต่าง ๆ ของอำเภอกุ่งทอง จังหวัด

สุพรรณบุรี เพื่อรับฟังข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ โดยการรับฟังข้อมูลจากนายอำเภออุทง จังหวัดสุพรรณบุรี พบประเด็นด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีความโดดเด่น คือ “อำเภอกุ่งทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มชนเผ่าชาติพันธุ์ อันได้แก่ ไทยพื้นถิ่น ไทยจีน ไทยเวียง ไทยทรงดำ และลาวครั้ง ซึ่งกระจายอยู่ตามตำบลต่าง ๆ ในอำเภอกุ่งทอง จังหวัดสุพรรณบุรี หากนำทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นแบบเฉพาะพื้นที่มาบริหารจัดการ ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว วิถีชุมชน จะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของอำเภอกุ่งทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อีกทั้งจะเป็นการประชาสัมพันธ์จังหวัดให้คนเข้ามาท่องเที่ยว” (Songserm, Interview, 2017) จากนั้นผู้แทนตำบลต่าง ๆ ได้ให้ข้อมูลพื้นฐานและความคาดหวังต่อชุมชนโดยเริ่มจากกำนันตำบลอุทง โดยให้ข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมของตำบลอุทงว่า “ตำบลอุทงมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ เจดีย์หมายเลข 2 ศาลเจ้าพ่อพระยาจักร ชุมชนดั้งเดิมเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน และยังมีวัฒนธรรมไทยพวนเพิ่มขึ้นมา ชาวชนในชุมชนหลงลืมการอนุรักษ์ประเพณี ไม่ค่อยสืบสานประเพณีแบบเก่า โดยมีความคาดหวังให้คนในชุมชนตระหนัก ทั้งอนุรักษ์ประเพณีแบบเก่า และต้องการขยายแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้ครอบคลุมพื้นที่มากขึ้น” (Kamnan U Thong, Suphan Buri Province, Interview, 2017) ต่อมาผู้ใหญ่บ้านตัวแทนตำบลบ้านดอนได้ให้ข้อมูลด้านสภาพทางวัฒนธรรมในตำบลบ้านดอนว่า “ตำบลบ้านดอนมี 9 หมู่บ้าน โดยมี 8 หมู่บ้าน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยทรงดำ และอีก 1 หมู่บ้านเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพื้นถิ่น ปัจจุบันวัฒนธรรมดั้งเดิมถูกแทนที่โดยวัฒนธรรมตะวันตก ชุมชนมีความคาดหวังอยากให้เด็กรุ่นใหม่มีความรู้ในวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง” (Village Headman, Representative for Subdistrict Bandon, Interview, 2017) ส่วนผู้ใหญ่บ้านตัวแทนตำบลพลับพลาไชย ได้ให้ข้อมูลด้านสภาพทางวัฒนธรรมในตำบลพลับพลาไชยว่า “ตำบลพลับพลาไชยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง และลาวปนจีน มีประเพณีวัฒนธรรมการดักบาตรประจำปีในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี สิ่งคาดหวังด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณี คือ อยากให้เยาวชนได้สืบทอดและอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิมของชุมชน” (Village Headman, Representative for Subdistrict Phlapphlachai, Interview, 2017) และผู้ใหญ่บ้านตัวแทนตำบลสระพังลานได้ให้ข้อมูลด้านสภาพทางวัฒนธรรมในตำบลสระพังลานว่า “ในตำบลสระพังลานนั้น มีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งอาศัยอยู่ร้อยละ 80

ซึ่งประเพณีโบราณได้เลือนหายไป อยากให้เยาวชนช่วยกันอนุรักษ์ประเพณี” (Village Headman, Representative for Subdistrict Sa Phang Lan, Interview, 2017).

จากการศึกษาข้อมูลด้านเอกสาร และการลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลของอำเภอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี สรุปได้ว่าอำเภอู่ทองนั้นเป็นเขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เมืองอู่ทอง มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเรื่องเมืองโบราณอู่ทอง และเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ที่แสดงให้เห็นวิถีชีวิตของคนดั้งเดิมและชนเผ่าต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรียังคงมีความเชื่อ ภาษาและวัฒนธรรมดั้งเดิมหลงเหลืออยู่ แต่ในปัจจุบันพบว่าเยาวชนในพื้นที่หลงลืม ไม่ตระหนักในการส่งเสริมและสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของตนเองมากนัก ผู้นำและตัวแทนของตำบลอู่ทองส่วนใหญ่มีความเห็นว่า อยากให้พัฒนาการท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการดำเนินถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรมเพื่อจะได้สืบสานและสืบทอดวัฒนธรรมของเมืองอู่ทองต่อไป อย่างไรก็ตามการพัฒนาพื้นที่โดยการนำทุนทางวัฒนธรรมมาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นพบว่าอำเภอู่ทองได้จัดกิจกรรมขึ้นอยู่เนื่อง ๆ จากการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ไทดำบ้านดอน การท่องเที่ยวแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย เป็นต้น แต่ยังไม่พบการสร้างสรรคการสแสดงที่สะท้อนถึงความเป็นแบบเฉพาะทางวัฒนธรมของอำเภอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งการสแสดงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่สามารถสื่อสารเรื่องราวด้านอัตลักษณทางวัฒนธรมได้อย่างดี สามารถออกแบบองค์ประกอบของการสแสดงให้เรื่องราวในการนำเสนอเกิดอรรถรสสอดรับกับประสาทสัมผัสของผู้ชม สามารถสร้างการรับรู้และความเข้าใจร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและบุคคลภายนอกได้

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการสืบสานประเพณี วัฒนธรมอำเภอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จึงสนใจในการศึกษาข้อมูล และการสร้างสรรคการสแสดงเพื่อสงเสริมอัตลักษณทางวัฒนธรมของอำเภอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อประชาสัมพันธให้เป็นที่รู้จัก และให้นักท่องเที่ยวหน่วยงานภาครัฐ ประชาชนในพื้นที่ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและเข้าถึงวัฒนธรมของอำเภอู่ทองและกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านการพัฒนางานด้านศิลปะการสแสดง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา และรวบรวมข้อมูลด้านอัตลักษณทางวัฒนธรมของอำเภอู่ทองจังหวัดสุพรรณบุรี

2. เพื่อสร้างสรรคการสแสดงที่สงเสริมอัตลักษณทางวัฒนธรมของอำเภอู่ทองจังหวัดสุพรรณบุรี

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จำแนกการศึกษาเอกสารและการสังเกตผลงานดังปรากฏต่อไปนี้

1. อัตลักษณทางวัฒนธรม

Leepreecha (2003: 32) กล่าวว่า วัฒนธรมเฉพาะที่เป็นของตัวเอง บ่งบอกความเป็นอัตลักษณ นำเสนอสิ่งที่มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด เป็นต้นว่าความผูกพันของระบบเครือญาติ ศาสนา ภาษา และพฤติกรรมทางสังคม เป็นลักษณะร่วมและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มคนเดียวกัน ซึ่งให้เห็นความเป็นวัฒนธรม เช่นเดียวกับงานการศึกษาของ Santorn (2010: 21-22) กล่าวว่า อัตลักษณของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน ซึ่งความเป็นชาติพันธุ์จะมีความเกี่ยวกับอัตลักษณที่แสดงความเป็นชาติพันธุ์นั้น ๆ โดยอำเภอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรีในอดีตได้มีผู้คนมาลงหลักปักฐานสร้างบ้านเรือน จึงทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายมาอาศัยอยู่ร่วมกัน ทั้งวัฒนธรมที่จับต้องได้และวัฒนธรมที่จับต้องไม่ได้ปรากฏอยู่ในวิถีชีวิต

2. กลุ่มชาติพันธุ์อำเภอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

อำเภอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี แวดล้อมไปด้วยโบราณสถานแหล่งอารยธรรมเก่าแก่สมัยสุวรรณภูมิ ถูกจัดให้เป็นพื้นที่พิเศษเมืองท่องเที่ยวเมืองโบราณอู่ทอง และยังมีชนเผ่าต่าง ๆ อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอู่ทองในปัจจุบัน โดยการดำเนินชีวิตของชนเผ่าเหล่านี้ ยังคงดำรงความเป็นอัตลักษณทางวัฒนธรม ทั้งการดำเนินวิถีชีวิต ความเชื่อ ภาษา วัฒนธรม และการแต่งกายของตนเองไว้ได้อย่างแนบแน่น ซึ่งสแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณของกลุ่มชาติพันธุ์ได้เป็นอย่างดี โดยกลุ่มชาติพันธุ์ของอำเภอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี นั้นมีทั้งหมด 5 กลุ่มชาติพันธุ์ประกอบไปด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพื้นถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนหรือลาวพวน กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวโซ่งหรือไทยทรงดำ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเวียงหรือลาวเวียง และกลุ่มชาติพันธุ์ไทยกาหรือลาวครั่ง โดยแต่ละชาติพันธุ์มีวิถีชีวิตความเชื่อ ภาษา วัฒนธรม และการแต่งกายที่เป็นแบบเฉพาะตน (Songserm, Interview, 2017).

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ศิลปวิทยาการหลาย ๆแขนงมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญอย่างมหาศาล ก่อให้เกิดพลังแรงบันดาลใจอันทำให้ผลงานศิลปะมีความแตกต่างกันออกไป ความคิดสร้างสรรค์นับว่าเป็นกระบวนการปกติตามธรรมชาติที่แสวงหาสิ่งใหม่ ๆ และการนำสิ่งเหล่านั้นมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์เปิดกว้างอย่างมากของศิลปวิทยาการที่หลากหลาย อีกทั้งยังเป็นที่ต้องการของมนุษย์ทุกยุคสมัย (Hugill, Yang, Rakzinski, & Sawle, 2013: 238) สอดคล้องกับ Chareonwongsak (2013: 3) กล่าวว่า การคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ และสิ่งนั้นต้องไม่เป็นการกระทำที่ทำร้ายใคร จึงสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการทางความคิดอย่างอิสระที่ส่งผลต่อศิลปวิทยาการในด้านบวก เกิดสิ่งใหม่เพื่อประโยชน์และคุณค่าให้กับสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น การคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ เป็นต้น

3.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการแสดง

ศิลปะการแสดงเป็นการแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก และเรื่องราวต่าง ๆ ประกอบด้วยดนตรี นาฏศิลป์ และการแสดงประเภทต่าง ๆ สำหรับความหมายของศิลปะการแสดง อริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์ชาวกรีก ให้ความหมายของคำว่า ศิลปะการแสดง หมายถึง การเลียนแบบธรรมชาติ และลีโอ ตอลสตอย (Leo Tolstoy) ให้ความหมายของคำว่า ศิลปะการแสดง หมายถึง เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งระหว่างมนุษย์ ด้วยการใช้อุปกรณ์ถ่ายทอดความคิด และศิลปะของการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก (Wikipedia, 2017) จึงสรุปได้ว่า ศิลปะการแสดง หมายถึง การสื่อสารอย่างหนึ่งระหว่างมนุษย์ ด้วยการใชร่างกาย คำพูด ความคิด ความรู้สึก สื่อสารเรื่องราวถ่ายทอดออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ถึงสิ่งที่ต้องการบอกเล่า เป็นต้น

3.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบการแสดง

องค์ประกอบการแสดง ได้แก่ บท นักแสดง เพลง เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การแสดง แสง สี เสียง ทำให้การแสดงมีความสมบูรณ์พร้อมมากยิ่งขึ้น อริสโตเติล กล่าวว่าละครประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 6 ส่วน คือ โครงเรื่อง (plot) ตัวละคร (character) ความคิด (thought) ภาษา (diction) เพลง (song) และภาพ (spectacle) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 6 นั้น อริสโตเติลให้ความหมายกับโครงเรื่องเป็นอันดับแรก โดยกล่าวว่า โครงเรื่องเปรียบเสมือนชีวิตและวิญญาณของละคร

เพราะคือลำดับของเหตุการณ์ภายในกรอบของบทละคร ตั้งแต่จุดเริ่มต้น การพัฒนาเรื่องไปจนถึงจุดจบของการแสดง (Veohong, 2003: 3-4) ส่วนองค์ประกอบการแสดงอื่น เช่น นักแสดง การออกแบบลีลา เสียง และเครื่องแต่งกาย รวมไปถึงอุปกรณ์ประกอบการแสดง ก็มีความสำคัญอย่างยิ่งที่สนับสนุนให้การแสดงบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ประสงค์

4. การสร้างสรรค์การแสดงที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเชิงพื้นที่ เพื่อเป็นการศึกษาหลักวิธีการคิดและแนวทางในการนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้

4.1 การสร้างสรรค์การแสดงของต่างประเทศ

Impression Wulong เป็นผลงานสร้างสรรค์และนำเสนอโดยจางอี้ โหมว ที่เนรมิตหุบเขาถ้ำหยวนของอุ้งหล่ง ล้อมรอบด้วยภูเขาสูง มีหุบเหว และความเจียบสงบของธรรมชาติเป็นฉากหลัง การแสดงเป็นการถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิต และประวัติศาสตร์ของผู้คนเมืองฉงชิ่ง โดยมีคนลากเรือเป็นผู้เล่าเรื่องประกอบการร้องเพลงสดเกี่ยวกับวิถีชาวบ้าน การหาความบันเทิงแบบชาวอุ้งหล่ง ความอาลัยอาวรณ์ของหญิงสาวที่จะไปวิวาห์ และอาลามุพการีไปอยู่กับสามี Impression Wulong เป็นเรื่องราววิถีชีวิตชาวอุ้งหล่งในสมัยโบราณ ที่ยังชีพด้วยการประมงและมีการแสดงที่ใช้แรงงานในการลากเรือผ่านแม่น้ำที่คดเคี้ยวเขี้ยวกราก (Wonderfulpackage, 2017)

4.2 การสร้างสรรค์การแสดงของในประเทศ

การแสดงแสง สี เสียง ละครอิงประวัติศาสตร์ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร เป็นการแสดงที่ถ่ายทอดถึงวีรกรรมอันยิ่งใหญ่ของบรรพชน คือ ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทรที่ได้เสียสละเลือดเนื้อและชีวิตในการปกป้องรักษาแผ่นดินไว้ให้ลูกหลานชาวภูเก็ต เน้นการสร้างจาก แสง สี เสียง รวมถึงเรื่องราวที่มีความตื่นเต้น เน้นฉากกลยุทธ์ การทำสงคราม เอาชนะพม่า เป็นการแสดงถึงความอัจฉริยภาพของ 2 วีรสตรี (Phuket Rajabhat University, 2017)

งานสร้างสรรค์การแสดงที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมข้างต้นนี้ มีแนวคิดด้านการส่งเสริมจุดเด่นความดีงามของพื้นที่ นำเสนอให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของพื้นที่เชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภอยะโฮง จังหวัดสุพรรณบุรี มาเป็นแนวทางในการสร้างบทการแสดง นำแนวคิดความคิดสร้างสรรค์

ศิลปะการสงแสดง และองคประกอบการสงแสดง มาเป็นหลักการในสร้งองคประกอบของการสงแสดง ส่วนการสงแสดงที่เกยวข้องท้งต่างประเทศและในประเทศนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้งสรรคผลงานการสงแสดงเฉพาะที่ของอำเภอยู่ทองต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพลักษณะการเขียนเชิงพรรณนา โดยใช้การวิจัยภาคสนามเป็นหลัก และศึกษาข้อมูลจากเอกสารเป็นส่วนประกอบเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นภาพรวมและเชื่อถือได้ นำไปสู่การวิจัยเชิงสร้งสรรค ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และข้อมูลในภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และออกแบบการสงแสดง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดของกลุ่มประชากรใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการพิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง (judgement sampling) ซึ่งลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.1 กลุ่มประชากร

ประชากรการวิจัย คือ กลุ่มชาติพันธุ์ และเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีบทบาทหน้าที่เกยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ของอำเภอยู่ทอง จ้งหวัดสุพรรณบุรี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1) กลุ่มผู้รู้ (key informants) เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและสำคัญเกยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ของอำเภอยู่ทอง จ้งหวัดสุพรรณบุรี ต่อไปนี้

1.1) ภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ของอำเภอยู่ทอง จ้งหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ องค์กรการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ที่ว่าการอำเภอยู่ทอง จ้งหวัดสุพรรณบุรี พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจ้งหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานวัฒนธรรมจ้งหวัดสุพรรณบุรี และองค์การบริหารส่วนตำบลทองถิ่น อำเภอยู่ทอง จ้งหวัดสุพรรณบุรี

1.2) ภาคชุมชน ได้แก่

1.2.1) ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพื้นถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนหรือลาวพวน กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวโซ่งหรือไทยทรงดำ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเวียงหรือลาวเวียง และกลุ่มชาติพันธุ์ไทยกาหรือลาวคร้ง

1.2.2) ผู้รู้เกยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน

2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (general informant) ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบสำรวจ (survey) เป็นแบบบันทึกข้อมูลเชิงเอกสาร เชิงพื้นที่ เพื่อนำองค์ความรู้ในบริบทพื้นที่มาสร้งกรอบแนวคิดการวิจัย

2.2 แบบสัมภาษณ์ (interview guide) เป็นแบบมีโครงสร้าง (structured interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (non-structured interview) เพื่อให้ทราบข้อมูลเกยวกับกลุ่มชาติพันธุ์และอตัลภษณทางวัฒนธรมของอำเภอยู่ทอง จ้งหวัดสุพรรณบุรี

2.3 แบบสังเกต (observation) เป็นแบบมีส่วนร่วม (participant observation) และแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) เพื่อสังเกตสภาพทั่วไปของชุมชนและสังเกตวิถีทัศน์ สังเกตการปฏิบัติการการสงแสดงตลอดจนหลังจบการสงแสดง

2.4 การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เป็นการสนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับกลุ่มผู้รู้ภาครัฐ กลุ่มภาคชุมชน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เกยวกับอตัลภษณทางวัฒนธรมของอำเภอยู่ทอง จ้งหวัดสุพรรณบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ศึกษาเอกสารตำรา หนังสือวิชาการ และเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกยวข้องกับชุมชน โดยรวบรวมข้อมูลจากสถานที่ ได้แก่ สถาบันวิทยบริการและห้องสมุด จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย/ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม จ้งหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม กำหนดการรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลสำคัญเรื่องที่มา อาชีพ วิถีชีวิต วัฒนธรม อตัลภษณในแต่ละกลุ่ม คือ

1) ดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสารที่เกยวข้อง เพื่อเป็นความรู้เบื้องต้นก่อนลงทำงานภาคสนาม

2) ใช้เครื่องมือในการดำเนินงานวิจัยลงพื้นที่ภาคสนามตามที่กำหนดไว้

3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลปฐมภูมิจากการเก็บรวบรวมเอกสารและ

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการลงสำรวจพื้นที่ นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความถ้อยคำ เรียบเรียงหา คำตอบการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ผลงาน และสรุปผลการศึกษา วิจัย โดยมีกรอบแนวคิดข้อมูลด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และการสร้างสรรค์การแสดง

ผลการศึกษาวิจัย

1. ข้อมูลด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภอ อุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า อัตลักษณ์ของชุมชนเมือง โบราณอุ้มทองมีความเชื่อมโยงกับอารยธรรมทวารวดีเป็น ดินแดนยุคแรกสมัยประวัติศาสตร์บนแผ่นดินไทยพบโบราณ สถานและโบราณวัตถุ สามารถสรุปจำแนก ดังนี้

1.1 อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ได้แก่ ประติมากรรมสมัยทวารวดี โบราณวัตถุในวัฒนธรรมทวารวดี เช่น พระพุทธรูป อีกทั้งเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ ลูกปัด หิน แก้ว ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน พิธีประจำ ท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์อำเภอ อุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิตวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานสู่ ดินแดนอุ้มทอง การประกอบอาชีพหลัก คือ อาชีพเกษตรกรรม และการทอผ้า โดยสามารถแบ่งกลุ่ม ได้เป็น 5 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

1) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพื้นถิ่น คือ คนไทยที่อยู่ในจังหวัด สุพรรณบุรี มีวิถีชีวิตที่คล้ายกับคนภาคกลางทั่วไป ประกอบ อาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก การแต่งกายตามสมัยนิยม นุ่งโจงกระเบนเป็นผ้าถุง

2) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนหรือลาวพวน มีถิ่นฐานเดิม อยู่ที่บ้านเชียงขวางชาเหนือ ซ้ำได้ ในประเทศสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสมัย พระเจ้าแผ่นดินในรัชสมัยกรุงธนบุรี-รัตนโกสินทร์ตอนต้น สมัยก่อนอาชีพหลักคือการปลูกไผ่ยาสูบ ต่อปัจจุบันหันมา ทำเกษตรกรรม การแต่งกายชาวไทยพวนเน้นสีน้ำเงิน ผ้าฝ้ายเพราะเป็นเนื้อผ้าที่ใส่สบาย วัฒนธรรมประเพณียังคง อนุรักษ์และสืบทอดต่อกันมาโดยเฉพาะการสานตะกร้า “ตากาเหลว”

3) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยลาวโซ่งหรือคนไทยทรงดำ มี ถิ่นฐานเดิมอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและ

ประเทศเวียดนาม เข้ามาตั้งถิ่นฐานในสมัยกรุงธนบุรีและ สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น อัตลักษณ์ที่โดดเด่นคือการแต่ง กายด้วยเสื้อผ้าสีดำ มีการทำมวยผมที่เป็นเอกลักษณ์ และ วิถีชีวิตเรียบง่าย

4) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยเวียงหรือลาวเวียง มีถิ่นฐานเดิม อยู่เขตเมืองเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว อพยพเข้ามาในช่วงเวลาเดียวกันกับกลุ่ม ชาวลาอื่น ๆ อัตลักษณ์ที่โดดเด่นคือประเพณีการแห่บั้งไฟ

5) กลุ่มชาติพันธุ์ไทยกาหรือลาวครั่ง ส่วนใหญ่อาศัย อยู่แถบภาคกลางและภาคตะวันตก อัตลักษณ์ที่ชัดเจน คือ การแต่งกายเป็นผ้าทอจากผ้าฝ้ายและไหมย้อมด้วย ครั่งสีแดงสด ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ของอำเภออุ้มทอง จังหวัด สุพรรณบุรี ทั้ง 5 ชาติพันธุ์ต่างก็มีเอกลักษณ์ที่เด่นชัดเป็น ของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย วิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี รวมถึงศิลปะการแสดง สิ่งเหล่านี้บ่งบอก ถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่คงอยู่และยังสามารถอยู่ร่วมกัน ได้อย่างกลมกลืนในอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2. การสร้างสรรค์การแสดงที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ ทางวัฒนธรรมของอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ด้าน อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมมาออกแบบการแสดง ผ่านแนวคิด การส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามองค์ประกอบของการ แสดง มาใช้ประกอบการแสดง ดังปรากฏในภาพที่ 1

2.1 บทการแสดง จากอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาข้อมูลทางด้าน ความเป็นมา การแต่งกาย การเคลื่อนย้ายของกลุ่มชาติพันธุ์ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ อาชีพ และประเพณีของอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้วิจัยแบ่งโครงสร้างบทการแสดงออก เป็น 3 องค์ คือ

องค์ที่ 1 ย้ายเคลื่อนถิ่นฐานสู่ดินแดนอุ้มทอง นำเสนอ เกี่ยวกับดินแดนอุ้มทองทวารวดี การขับร้องเพลงอีแซว สำเนียงสุพรรณบุรีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพื้นถิ่น การอพยพ ถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน ไทยทรงดำ ลาวครั่ง ลาวเวียง และการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในอำเภออุ้มทอง จังหวัด สุพรรณบุรี

องค์ที่ 2 วิถีชาติพันธุ์ในสุพรรณแผ่นดิน นำเสนอเกี่ยวกับ วิถีในการดำรงชีวิต เช่น การปลูกข้าว หาปลา เก็บไผ่ยาสูบ และทอผ้า

องค์ที่ 3 หลากหลายเผ่าพันธุ์หนึ่งเดียวกันด้วยความสุข
นำเสนอประเพณีวัฒนธรรมร่วมกันของประเพณีลอยกระทง
สวรรค์ โดยออกแบบบทการแสดงให้เกิดความเป็นเอกภาพ

2.2 การคัดเลือกนักแสดง ใช้วิธีการทราเยอท์ (tryout)
โดยคัดเลือกนักแสดงที่มีทักษะการปฏิบัติทางด้านการแสดง
มีความสามารถในการสื่อสารรูปแบบของการแสดง และ
คัดเลือกกลุ่มเยาวชนของอำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
ที่มีทักษะความสามารถในการร้องเพลงอีแซวได้ และ
นักแสดงกลุ่มชาติพันธุ์ของอำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

คัดเลือกจากความสมัครใจ โดยนักแสดงออกเป็น ดังนี้

- 1) นักแสดงนำ จำนวน 8 คน และนักแสดงประกอบ
42 คน จากสาขาวิชานาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- 2) นักแสดงร้องเพลงอีแซว จำนวน 2 คน จากโรงเรียน
ประจำจังหวัดของอำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
- 3) ชาวบ้านแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ จำนวน 20 คน จากกลุ่ม
ชาติพันธุ์ทั้ง 5 ชาติพันธุ์ของอำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี



ภาพที่ 1 องค์ประกอบการแสดงสร้างสรรค์การแสดงเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ของอำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
(ที่มา : Nathabha Nathayanawin)

2.3 การออกแบบลีลาการแสดง ใช้แนวคิดเทคนิคการ
เคลื่อนไหวของนาฏศิลป์ไทยใช้ท่าทางการรำรำแบบ
ปุ่นปั้นสมัยทวารวดี นาฏศิลป์ร่วมสมัย ใช้ท่าทางการ
รำผสมผสานการเต้น การย่ำเท้า และการเดินเป็นเส้นทแยง
นาฏศิลป์หลังสมัยใหม่ ด้วยการใช้ท่าทางในชีวิตประจำวัน
และใช้ท่าทางในการแสดงละคร และได้สร้างสรรค์ท่าทาง
ขึ้นใหม่ เช่น การใช้มือสอดในช่องแล้วโบกสะบัดแทนตัวปลา
ที่จับได้ การใช้ผ้าขึงสูงต่ำแทนที่ทอผ้า เป็นต้น

2.4 การออกแบบเสียง ได้สร้างสรรค์ เสียง ทำนอง
คำร้อง ขึ้นมาใหม่โดยคำนึงถึงพื้นที่ ที่มาของกลุ่มชาติพันธุ์
ที่เป็นชนชาติลาวในทุกกลุ่ม จึงใช้แคนมาเป็นทำนอง
หลักการสร้างสรรคเสียง อีกทั้งคำนึงถึงอารมณ์เพลงที่จะ
ช่วยส่งเสริมให้เรื่องราวของแต่ละองค์ ดังนี้

องค์ที่ 1 เสียงแคนและร้องเพลงอีแซวประกอบการ
เคลื่อนย้ายถิ่นฐานและการดำรงอยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน

องค์ที่ 2 เพลงเกี่ยวข้าวและเสียงแคนบรรเลงประกอบ

วิถีชีวิตการเกี่ยวข้าว หาลา

องค์ที่ 3 เสียงแคนบรรเลงประกอบการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีการปรับตัวทำนองให้ช้าและเร็วสลับกันให้เกิดอารมณ์สเพิ่มมากขึ้น

2.5 การออกแบบอุปกรณ์ประกอบการแสดง โดยศึกษาเรื่องสัญลักษณ์ในการสื่อสารการแสดงพบว่า มงกุฎคาสามารถนำมาใช้ทำเป็นสัญลักษณ์ได้หลากหลาย เช่น จั่วหลังคาบ้าน ต้นข้าว สายน้ำ อีกทั้งยังใช้ในการกำหนดพื้นที่เป็นสัญลักษณ์ของหมู่บ้านได้อย่างชัดเจน และมีอุปกรณ์การแสดงอื่นร่วมด้วย ได้แก่ งานจักสานที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ไททรงดำ สุ่มจับปลา สวิงจับปลาจากกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง ข้องจากกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่ง พานดอกไม้มีเชิงเทียน ตากาเหลาจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน ตะกร้าหอบจากกลุ่มชาติพันธุ์ลาวเวียง ใบยาสูบจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน ผ้าทอในการแสดง และลูกโป่งสวรรค์ ซึ่งอุปกรณ์การแสดงที่เลือกมา ใช้วิธีคิดการอธิบายผ่านอุปกรณ์การแสดงที่สมจริง

2.6 การออกแบบเครื่องแต่งกาย ใช้วิธีคิดแบบศิลปะหลังสมัยใหม่ คือ เป็นการออกแบบชุดที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม สามารถสื่อสารได้อย่างตรงไปตรงมา สัญลักษณ์วิทยา คือ การแสดงวิธีการอธิบายสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดหรือสื่อความหมายแทนการพูดโดยตรง และการใช้ของจริง ซึ่งออกแบบเครื่องแต่งกายออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักแสดงหลัก ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์ชุดเครื่องแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์มาเป็นเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง คือ การแต่งกายแบบดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเครื่องแต่งกายจะเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกชาติพันธุ์นั้น ๆ กลุ่มนักแสดงสมทบที่เป็นตัวแสดงสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีลักษณะเป็นเสื้อแขนกุดและขึ้นสั้น คล้ายกับการแต่งกายของชนชาติลาว เนื่องจากเป็นที่มาของกลุ่มชาติพันธุ์ในทุกกลุ่ม

อภิปรายผล

การสร้างสรรคการแสดงเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่เชื่อมโยงกัน ผู้วิจัยจึงขอการอภิปรายผล โดยมีภาพรวม ดังนี้

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ ได้แก่ เจดีย์ วัด ธรรมจักร ลูกปัด ข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน

ของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังจะพบเห็นได้จากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุพรรณบุรีและของจริงที่มีอยู่กับชาวอุทุมพร ส่วนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ดังจะพบเห็นได้จากการจารึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอยู่หลายแห่งที่และพบจากของจริงที่ยังคงรักษาอยู่ โดยอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมทั้ง 2 ลักษณะนี้ถูกผสมกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน บ่มเพาะผ่านกาลเวลาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมอันดีงาม การสร้างสรรค์การแสดงเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรีนี้ เป็นการแสดงที่ผูกโยงเรื่องราวอันกล่าวถึงอาณาจักรทวารวดีที่มีความเจริญรุ่งเรือง และมีการอพยพถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ เข้ามาอยู่ ณ อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี รวมถึงชาวไทยพื้นถิ่นที่อยู่อาศัย ณ ที่นี้ กล่าวคือ “อุทุมพรเริ่มแรกสมัยประวัติศาสตร์ในวัฒนธรรมทวารวดีเป็นดินแดนยุคสมัยประวัติศาสตร์ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11 - 16 มีศูนย์กลางความเจริญอยู่บริเวณภาคกลางด้านตะวันตกของไทย โดยเฉพาะที่เมืองโบราณอุทุมพรเป็นเมืองสำคัญบนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำจะนะสามพัน มีหลักฐานการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศผสมผสานกับกลุ่มชนดั้งเดิมที่เคยอาศัยอยู่ก่อนหน้านี้ ได้พบโบราณสถานและโบราณวัตถุ” (Suphanburi National Museum, 2013: 5) “คนอุทุมพร สุพรรณบุรี มีการสืบเชื้อสาย และดำรงชีวิตอยู่มานับตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์เรื่อยมาถึงสมัยประวัติศาสตร์ โดยมีหลักฐานการอยู่อาศัยกระจายในหลายพื้นที่ในเมืองสุพรรณบุรี จากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่งจนถึงคนสุพรรณบุรีในวันนี้ ซึ่งกลุ่มชนหลากหลายเชื้อชาตินี้ล้วนมีวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ และสรรค์สร้างสิ่งที่เป็นความเจริญรุ่งเรืองเป็นเอกลักษณ์ ประกอบด้วยคนไทยพื้นถิ่น คนไทยพวน คนไทยลาวโซ่งหรือคนไทยทรงดำ คนไทยเวียง และคนไทยกาหรือลาวครั่ง” (Suphanburi National Museum, 2013: 11) การนำเสนอเรื่องราวอาณาจักรทวารวดี ความเป็นอยู่เดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพื้นถิ่น การอพยพของกลุ่มชาติพันธุ์วิถีชีวิต อาชีพ ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนการอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี มาปรุงแต่งและนำเสนอด้วยองค์ประกอบของการแสดง เช่น เรื่องราว บทเพลงคำร้อง ลีลา การแต่งกายและอุปกรณ์การแสดง ประกอบสร้างเป็นชุดการแสดงที่ส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมและมีเอกภาพ สร้างการรับรู้ให้เห็นคุณค่าวัฒนธรรมของตนเอง จากการนำไปเผยแพร่ในโครงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เนื่องในงาน “อุทุมพร

อู่อารยธรรมสุวรรณภูมิ” ครั้งที่ 7 เบิกฟ้าทวารวดีที่อุทอง ณ หมู่บ้านสุวรรณภูมิและภูผาเขาทำเทียม ณ พุทธมณฑล จังหวัดสุพรรณบุรี ได้สัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยกาหรือลาวครั้งหลังจบการแสดงได้กล่าวว่า “รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เห็นการแสดงของชาติพันธุ์ทั้ง 5 ชาติพันธุ์ และได้มีการบันทึกไว้ให้ลูกหลานได้ชม มีการใช้เสื้อผ้าของชาติพันธุ์สร้อยคอที่เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มเรา รู้สึกภูมิใจมากจริง ๆ” (Sisuksam, Interview: 2017). สอดคล้องกับตัวแทนกลุ่มชาติพันธุ์ไทยเวียงหรือลาวเวียงที่กล่าวว่า “การแสดงทำให้ได้เห็นการเดินทางของวัฒนธรรม ประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ วิถีชีวิตการหาปลา การทำนา การแสดงสร้างสรรค์ออกมาเหมือนจริงและเป็นธรรมชาติมาก” (Boonsrisut, Interview, 2017) จะเห็นได้ว่า การสร้างสรรคการแสดงผลเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ตอบโจทย์ความต้องการของชุมชน อีกทั้งยังสามารถยกระดับรายได้เศรษฐกิจชุมชนผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรมของอำเภอ จังหวัด และประเทศ โดยการสร้างสรรคการแสดงผลนี้ มีความเป็นแบบเฉพาะตนที่บ่งบอกถึงเรื่องราวเฉพาะที่ จึงมีความแตกต่างจากงานสร้างสรรค์ชนิดอื่นทั้งองค์ประกอบการแสดง ซึ่งมีเพียงบางส่วนของ การคัดเลือกนักแสดง มีความคล้ายคลึงกับการสร้างสรรค์การแสดงชนิดอื่น คือ คัดเลือกนักแสดงที่มีความสามารถด้านศิลปะการแสดงเพื่อเป็นตัวช่วยในการสื่อสารเพื่อให้การแสดงมีความสมบูรณ์ตามรูปแบบที่ต้องการนำเสนอยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. รูปแบบการสร้างสรรคการแสดงผลนี้สามารถนำไปเป็นต้นแบบในการสร้างสรรคการแสดงผลเพื่อส่งเสริมอัตลักษณ์ของจังหวัดอื่น ๆ ในประเทศไทย
2. ศึกษาข้อมูลเชิงลึกด้านวัฒนธรรมเรื่องอื่น ๆ เช่น เรื่องการทอผ้า วัฒนธรรมเรื่องอาหาร วัฒนธรรมเรื่อง การแต่งกาย วิถีชีวิตความเป็นอยู่ เป็นต้น
3. ศึกษาข้อมูลเชิงลึกของกลุ่มชาติพันธุ์ในอำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำไปสร้างสรรคการแสดงผลที่เป็นแบบเฉพาะกลุ่ม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้เป็นโครงการวิจัยทำหยาไทยและโครงการวิจัยตอบสนองนโยบายเป้าหมายของรัฐบาลตามระเบียบวาระ

แห่งชาติ ปี พ.ศ. 2560 กลุ่มเรื่อง นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ภายใต้กรอบการวิจัยเพื่อยกระดับรายได้เศรษฐกิจชุมชนอำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

References

- Boonsrisut, Walaiporn. Representative of Thai-Wiang or Lao-Wiang. Interview, December 29, 2017.
- Chareonwongsak, Kriengsak. (2013). **Creative Thinking (การคิดสร้างสรรค์)** (8th ed.). Bangkok: Success Media.
- DASTA, Suphanburi Province. (2017). **Knowledge Set, Benefits and Related to Creative Tourism** [Leaflet]. Suphanburi: DASTA, Suphanburi Province.
- Hugill, A., Yang, H., Rakzinski, F., & Sawle, J. (2013). The Pataphysics of Creativity: Developing a Tool for Creative Search. **Digital Creativity**, 24(3): 237-251.
- Kamnan U Thong, Suphan Buri Province. Interview, March 8, 2017.
- Leepreecha, Prasit. (2003). Creativity and Transmission of Culture Identity of Mong Ethnic Group (การสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง). In **Identity Discourse**, (pp. 31-72). Bangkok: Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre.
- Phuket Rajabhat University. (2016). **Thao Thep Kasattri and Thao Sri Sunthon's Historical Play Symphony of Lights**. (การแสดง แสง สี เสียง ชุดละครอิงประวัติศาสตร์ ท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร). [Online]. Retrieved August 24, 2017 from <http://old.pkru.ac.th/th/news/news/35-breaking-news/thao-thepkasattri-thao-sri-suntorn-festival>
- Santorn, Oirudee. (2010). Tai Nyo in The Greater Maekong Sub – Region : Adjusting and Maintaining Identity of Tai Nyo in Baan Karm Pok in Northeast Thailand and in Baan Poong Nua in The Lao People's Democratic Republic (ไทญ้อในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง : การปรับเปลี่ยนและการดำรงอัตลักษณ์ของไทญ้อบ้านคำพอกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยและบ้านป่งเหนือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน

- ลาว). **Journal of Community Development Research**, 3(1): 99-112.
- Sisuksam, Amporn. Representative of Thai-Ga or Lao-Khrang. Interview, December 29, 2017.
- Songserm, Chonhaphol, Deputy Governor of Phetchaburi. Interview, March 8, 2017.
- Suphanburi National Museum (2013). **Suphanburi National Museum (แผนพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุพรรณบุรี)** [Leaflet]. Suphanburi: National Museum.
- Veohong, Nopamat. (2003). **Introduction to Dramatic Arts (ปริทัศน์ศิลปการละคร)**. Bangkok: Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Village Headman, Representative for Subdistrict Bandon. Interview, March 8, 2017.
- Village Headman, Representative for Subdistrict Phlapplachai. Interview, March 8, 2017.
- Village Headman, Representative for Subdistrict Sa Phang Lan. Interview, March 8, 2017.
- Wikipedia. (2015). **Performing Arts (ศิลปะการแสดง)**. [Online]. Retrieved July 31, 2017 from <https://bit.ly/2TID3XV>
- Wonderfulpackage. (2017). **Impression Wulong**. [Online]. Retrieved August 25, 2017 from <https://www.wonderfulpackage.com/article/v/179/>